

תכנית הסיורים לתלמידי ערד בנחלי הסביבה מגיעה לאקדמיה

התוכנית מעניקה לכ-2600 ילדי ערד סיורים. חוויות שטח ולימודי טבע וסביבה בנחלי ערד וסובביה. השנה, במסגרת שיתוף פעולה עם "קמפוס ירוק", יצטרפו לתוכנית גם חוקרים מאוני' בן גוריון שינחו תלמידי תיכון בביצוע עבודות מחקר בנושאי טבע וסביבה

עינב עמרם, רשות ניקוז ונחלים ים המלח. צילום: מיכל סרין, איתן שקד ועינב עמרם

למעלה מ-2600 ילדי ערד מגיל הגן עד כיתות י' משתתפים בתכנית סיורים חינוכית לנחלי ערד וסובביה, אותה מפעילים 'רשות ניקוז ונחלים ים המלח', עיריית ערד, רשות הטבע והגנים והמשרד להגנת הסביבה, בשיתוף פעולה פורה ומרצח במיוחד. עלותה של התכנית עומדת על כחצי מיליון ש"ח והיא כוללת תכנים של לימודי טבע, סביבה וארכיאולוגיה, המועברים בצורה חווייתית בשטחי נחלי ערד וסובביה וכן בבתי הספר. תכנית הסיורים מופעלה מאז שנת 2010, כאשר בכל שנה גדל מספר המשתתפים בה. השנה זו תהיה השנה הרביעית לתכנית והפעם מצטרפים אליה חוקרים מאוניברסיטת בן גוריון, שינחו תלמידי תיכון בביצוע עבודות מחקר בנושאי טבע וסביבה. במסגרת התכנית החינוכית משתתף כל תלמיד בשני סיורים לנחלים שונים, המותאמים לשכבת גילו. כל סיור שונה מקודמו ובמהלך 10 שנות השתתפות בפרויקט זכה התלמיד לסיור ב-20 נחלים שונים, ביניהם נחל טביה, נחל כידוד, נחל חסד, ערוץ ארבע הבורות, עין בוקק, תל ערד, נחל זוהר, נחל פראים, נחל מצדה, נחל דוד, נחל יעלים, רום יורה ועוד. לתכנית הוכנו מערכי לימוד מיוחדים, המועברים באמצעות מדריכים ייעודיים, המוכשרים במיוחד לתכנית זו מידי שנה

עקרת מינים פולשים. הם עוברים סדנאות בשטח כגון: ציוד וחיעוד נוף, הפקת צמחי מרפא ובושם, מחזורת להמחשת היסטוריה ומורשת ועוד. המטרה העיקרית של תכנית הסיורים הינה העשרה והשיפת הילדים לתכנים נוספים על אלו הנלמדים בבתי הספר, בעיקר על ערכי הטבע הסובב אותם, הנופים המרהיבים של נחלי מדבר יהודה המאפיינים את העיר ערד. זאת לטובת העלאת ערכה וייחודיותה של העיר ערד בעיני תלמידיה ותושביה. במהלך השנים שבה מופעלת התכנית, ניכר כי התכנית הביאה לשינויים נוספים חיוביים, בין היתר גם חברתיים: יציאה ולימודים בשטח הביאה משב רוח רענן ויצירת עניין בלימודי טבע וסביבה בקרב התלמידים. יציאה ועבודה קבוצתית בשטח הביאה לחיזוק הקשרים וגיבוש חברתי של הקבוצות. העבודה שכלל ילדי העיר יוצאים לפעילות משותפת, יצרה שיח ומכנה משותף תרבותי לכלל ילדי ערד. היכרות מעמיקה ואינטנסיבית של הילדים עם

השטח הביאה לגילוי עניין של הילדים בנושאים שנוגעים לטבע, לבע"ח ולצמחייה. היכרות השטח והעניין שמגלים הילדים, מועבר הלאה למשפחותיהם, להורים ולאחים, מה שמביא לעלייה בקרב המשפחות המטיליות בנחלים בשעות הפנאי, ובסופו של דבר להגברת השיח וגילוי העניין הקהילתי בשמירת הטבע והנחלים. היכרות עם מקצועות: הידרולוגיה, אקולוגיה, סביבה, ארכיאולוגיה ועוד, הביאו להתענינות ועניין בידע מעמיק בנושאי הלימוד הרלוונטיים. השנה, פרצה התכנית את גבולות החינוך העל יסודי לעבר האקדמיה. באמצעות שיתוף פעולה עם "קמפוס ירוק" של אוניברסיטת בן גוריון בנגב, יזכו תלמידים מצטיינים נבחרים מכיתות יא-יב, להנחה אישית על ידי חוקרים אקדמאים מהאוניברסיטה, בעבודות גמר (המהוות 5 יחידות בבגרות) כמגוון מקצועות טבע וסביבה לפי בחירת התלמיד. הצלחת תכנית הסיורים לנחלי ערד וסובביה, למרות מורכבותה הלוגיסטית והעובדה שהיא מופעלת ומנהלת ע"י מספר גופים, טמונה במידה רבה בשיתופי פעולה מרצחים, בתיאום מלא בין הגורמים, במעקב צמוד אחר התנהלותה ובשאיפת כל הצדדים להצלחה ולשיפור מתמיד של התכנית. להצלחה זו תורמים גם גיבוריה וסיועה של הרשות המקומית למנהלי ומפעלי התכנית, וכן שיתוף פעולה גורף מצד תושבי העיר ערד. תכנית הסיורים לנחלי ערד וסובביה מהווה דוגמא חיובית ושוכללה במתכונתה הנוכחית לבתי ספר שברשויות מקומיות נוספות בשטחי רשות ניקוז ים המלח כגון: במצפה רמון, בתמר ואף במזרח ירושלים.

